

השבת של רבי נחמן מברסלב

נצבים - וילך

עלון שינייד

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל דב אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

לא בשמים היא ...

[מספר לקוטי הלכות - תרומות ומעשרות ג', י"ז]

וזהו לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחנה לנו וכו'. ופירש רש"י שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה ולא מעבר לים וכו' היינו כנ"ל. כי לפי ריבוי ההתלהבות של הלב שבוער מאד להשם יתברך עד לשמים, אין מספיק לו שום עבודה שבעולם שאפשר לו לעשות, כי נדמה לו שעדיין אינו יוצא כלל ומחמת זה אינו עושה כלל חס ושלוה, כנ"ל.

ועל זה הזהירה התורה הקדושה, המורה לנו דרך החיים: **לא בשמים היא, כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו ולא ניתנה תורה למלאכי השרת**, כלומר שאין הדבר כמו שנדמה לך, שאין אתה יכול לעבוד השם יתברך, כי אם כשתעלה לשמים שתעשה עבודות שאין בידך לעשות, שהם גבוהים ממש כגובה שמים.

וזהו שפירש רש"י, שאילו הייתה בשמים היית צריך לעלות אחריה, היינו שבודאי האמת הוא כמו שנדמה לך כי בודאי אפילו אם לא היה אפשר לקיים את התורה כי אם לעלות לשמים - היינו לעשות עבודות גבוהות מאד תיכף, שהם בחינת שמים - בודאי הייתה צריך לעלות אחריה; כי בודאי ראוי לאדם לעבוד את השם יתברך בתכלית מדריגה העליונה הנקרא שמים.

אבל השם יתברך חפץ חסד הוא, והוא יודע יצרנו, כי עפר אנטנו ויצר לב האדם רע מנעוריו, ואי אפשר לכל אדם להתחיל תיכף בעבודות גבוהות לשמים, ואפילו לאחר ההתחלה, לאו כל אדם זוכה - אפילו בסוף ימיו - לעבודות גבוהות; ואם כן, חס ושלוה, אם לא ירצה השם יתברך לקבל העבודות פשוטים של סתם אנשים כשרים, אם כן אבדה התקוה, חס ושלוה, של רוב העולם.

אבל באמת, אין התורה בשמים דווקא, דהיינו שלא יהיה אפשר לזכות להתורה כי אם על ידי מדריגות גבוהות, בחינת שמים, **כי לא בשמים היא וכו'.** וסיים המקרא **כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו**, היינו כי אין הקדוש ברוך הוא בא בטרוניא עם בריותיו, ואין הקדוש ברוך הוא חפץ מהאדם שיעלה לשמים, דהיינו שיעשה עבודות גבוהות דווקא, מה שאין בכחו לעשו רק השם יתברך חפץ מהאדם שיעשה מה שאפשר לו, לפי מדרגתו, דהיינו שילך מדרגה לדרגה, בבחינת **סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה**, שצריכין לילך מדרגה לדרגה.

נמצא שאין האדם צריך כי אם לעבוד את השם יתברך לפי מדרגתו, דהיינו שימשוך עצמו מעט מעט, כמו שאנו מבקשין בכל

בוקר: **שתרגילנו בתורתך** - שתרגילנו דייקא כנ"ל; נמצא שאין האדם צריך כי אם להתקרב ולעלות להמדרגה הקרוב אליו מאד כנ"ל. וזהו **לא בשמים היא** וכו', שאין אתה צריך לעלות לשמים כנ"ל, **כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו**. כי באמת התורה והעבודה שאתה צריך לקיים כפי רצונו יתברך, הוא קרוב אליך מאד, כי אין אתה צריך רק להתגבר לעלות ממדרגה למדרגה הסמוכה, שהוא קרובה אליך מאד.

ועל זה אתה מזהר בפיך ובלבבך לעשותו, דהיינו על ידי דיבורי תורה ותפילה, שהם מקררין חמימות הלב משני הבחינות הנ"ל, שעל ידי זה זוכין לעשות ולקיים את כל התורה ולעלות מדרגה לדרגה הסמוכה, בבחינת **כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו** כנ"ל; דהיינו הדבר שקרוב אליך מאד, שהוא מדרגה הסמוכה, על זה

אתה צריך להתגבר בפיך ובלבבך לעשותו, דהיינו על ידי הדיבור פה הקדוש שמקרר חמימות הלב משני הבחינות הנ"ל, שעל ידי זה זוכין לעלות מדרגה לדרגה ולעשות את כל דברי התורה הזאת כנ"ל, אמן ואמן.

סיפור

[מספר שיחות הר"ן - אות קפ"ז]

פעם אחת בא לפניו [לפני רבינו ז"ל] איש אחד מאנשיו, שהיה לו חולי וכאב גדול בידו, עד שלא היה יכול להזיז בידו כלל. והיתה ידו תלויה בצווארו כדרך החולים בידיהם ולא היה יכול בשום אופן להורידה, כי היה חוליו וכאבו גדול מאד.

והיו מדברים לפני רבינו זכרונו לברכה, שהוא צריך לשתות סאלץ (מי מלח) ולקבל רפואות; והאיש ההוא היה עני גדול, ולא היה לו דבר על הוצאות ורפואות.

ביום השבת, בשעה שהיה יושב על השולחן בסעודת שחרית, ענה רבינו זכרונו לברכה, ואמר לאותן היושבין סביבו **שזה האיש בודאי יש לו אמונה**, והשיבו: הן! וכפל הדברים ודבר מזה קצת אם יש לו אמונה, והשיבו: הן!

אחר כך, צוה רבינו זכרונו לברכה, פתאם להאיש הנ"ל שיוריד ידו! ונבהל מאד, וכל העם נבהלו ונשתוממו, כי היה דבר תמוה מאד מאד, כי זה האיש היה חולה בידו זמן רב, שאינו יכול להוריד ידו, ועכשיו יורידנה פתאם! אבל תכף שצוה רבינו זכרונו לברכה, גזר אמר וייקם ותכף לקחו ממנו המטפחת שהיתה ידו תלויה עליה בצווארו והוריד ידו תכף. והיה נס מפורסם לעין כל שנתרפא ידו תכף באותה השעה, ותכף חזרה ידו לבריאותה ואיתנה כשאר כל אדם עד היום הזה.

כאלה וכאלה נראו ממנו כמה מופתים נוראים לפרקים, אך בעת שהיה ענין הנ"ל של האיש הנ"ל, אחר כך באתי אליו וספר עמי קצת מזה, והיה לרבינו זכרונו לברכה, אז איזה מחוש וחולאת, ואמר אז שבכל עת שהוא עושה איזה דבר מופת, יש לו יסורים אחר כך תמיד; ואמר שבכל פעם שהוא עושה איזה דבר, הוא מבקש אחר כך מהשם יתברך שישתכח הדבר.

ארץ ישראל

[מספר אוצר היראה - ארץ ישראל - ל"ז]

אזכור דארץ ישראל מחכים, ועל ידי זה שם עיקר האהבה והשלוה, שתלוי רק בשלמות הדעת והחכמה.

וזה בחינת **ונתתי שלום בארץ** דייקא. ועל כן אווירא דארץ ישראל הוא בחינת אווירא דכיא, בחינת אוויר הצח והזך שנעשה על ידי האהבה והשלוה שבין ישראל. ועל כן דרך שם עולין כל התפלות השמימה, כי דבורי התפלה נשמעין ועולין שם למכון שבתם ואין מי שיבלבל אותם, מאחר שהאוויר שם צח וזך (הלכות חלב, הלכה ג', אות א').

ועיין בהלכות סימני בהמה וחיה טהורה, הלכה ד', אות ב', שם מבואר גם כן ענין זה באופן אחר, שאדרבא, מחמת שאווירא דארץ ישראל הוא בחינת אוויר הצח והזך, על כן אווירא דארץ ישראל מחכים, כי שם שומעין בוודאי את כל הדבורים הקדושים של הצדיקים והחכמים אמתיים, שעל ידי דבריהם בוודאי נתחכם האדם בחכמה אמיתית לשוב אל השם ולדעת ולהכיר את מי שאמר והיה העולם, שזה עיקר החכמה, כמו שכתוב: **אל יתהלל חכם וכו'**, השכל וידע אותי.

עצות

[עצות המבוארות - ראש השנה, ו']

● מה שאנשים נוסעים לצדיקים לראש השנה, הוא מפני שצדיק המתקת הדינים נעשה רק על ידי קדושת המחשבה

וטהרתה; ולטהר ולקדש את המחשבה אפשר רק על ידי התקשרות לצדיקים.

ומפני שראש השנה הוא מקור הדינים לכל השנה, על כן צריך להזהר בטהרת המחשבה בימי ראש השנה, כדי להמתיק ולבטל את הדינים. ועל כן נוסעים לצדיקים לראש השנה, כדי לזכות לקדושת המחשבה וטהרתה.

תפילה

(מספר לקוטי תפילות א', תפילה ע"ו)

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שתזכני ברחמיך הרבים לילך ולנסוע לצדיקים אמתיים על ראש השנה, ולהיות מקושר תמיד לצדיקים אמתיים.

ועל ידי זה אזכה לקדש את דעתי ומחשבותי בקדושה גדולה, ותחמול עלי בחמלתך הגדולה, ותהיה בעזרי ותצילני מעתה מכל מיני מחשבות זרות ומכל מיני פגם הדעת שבעולם, ותחנני מאתך חכמה דעה בינה והשכל, ותזכני מהרה לקדושת המחשבה בשלמות באמת, וברחמיך הרבים תמתיק ותבטל כל הדינים מעלינו ומעל כל עמך בית ישראל מעתה ועד עולם.

ונזכה לקבל קדושת ראש השנה על ידי הצדיקים אמתיים, ולתקן כל התקונים שצריכין לתקן בראש השנה - שהוא מקור הדינים של כל השנה - ותהיה מחשבתנו קדושה וטהורה תמיד, ובפרט בראש השנה הקדוש.

אנא, רחום ברחמיך הרבים, תרחם עלינו, ותזכנו ותחננו אז לקדושת המחשבה ביותר, ותשמרנו ותצילנו שלא יעלה אז על מחשבתנו שום מחשבה זרה וחיצונה כלל, רק בשמך נגיל כל היום באימה ובריאה בקדושה וטהרה גדולה, במחשבות קדושות וזכות וצחות בתכלית הזכות והבהירות, עד שנזכה בכח התקשרות הצדיקים האמתיים, לתקן ולברר כל הברורים בראש השנה, לברר כל ניצוצות הקדושה מעמקי הקליפות, ולהמתיק ולבטל כל הדינים שבעולם מעלינו ומעל כל עמך בית ישראל, וימשך עלינו אך טוב וחסד וישועה ורחמים גדולים, **מרשית השנה ועד אחרית שנה**.

ותכתבנו ותחתמנו אז לחיים טובים ארוכים ולשלוש, לחיים אמתיים חיים שיש בהם יראת שמים, חיים שנזכה בהם לשמר מצוותיך ולעשות רצונך באמת ובלב שלם, ולתקן כל מה שפגמנו מעודנו עד היום הזה, ותשפיע עלינו פרנסה טובה ורחמים וחיים ושלוש וכל טוב.

רבנו של עולם, אתה יודע גודל החיוב לנסוע על ראש השנה לצדיקים אמתיים, וגם אתה יודע את עוצם רבוי המניעות שמתגברים על זה מכל הצדדים.

חומל דלים חוס וחמול עלינו, ועזרנו וזכנו לשבר כל המניעות, והורנו דרכיך, והדריכנו באמתך ולמדנו, שנזכה לילך ולנסוע לצדיקים אמתיים על ראש השנה, באופן שנזכה על ידם לקדושת המחשבה באמת, כי אתה יודע שעכשיו בעוקבות משיחא, עיקר

סמיכתנו וישועתנו היא רק על ימי ראש השנה הקדושים, אשר בהם אנו נשענים להתקרב אליך, ולהמשיך אלקותך ומלכותך עלינו, מראש השנה על כל השנה כלה.

ואנחנו לא נדע מה נעשה בימי ראש השנה הקדושים, ואיך לרצות אותך אז כראוי, שנזכה להמליכך עלינו באימה ובריאה, ואיך לעמוד כנגד כל השונאים והמקטרגים לסתום פי מסטינו ומקטרגינו, כי אם בזכות וכח הצדיקים אמתיים, עליהם אנו נשענים ובהם אנו סמוכים, כי הם ילחנו לפנינו, ויכניעו ויפילו כל שונאינו ורודפינו, וימשיכו עלינו קדושת ראש השנה בשלמות.

על כן, רחם עלינו למען שמך, והיה בעזרנו שנזכה לשבר כל המניעות, ונזכה לבוא לצדיקים אמתיים על ראש השנה, ולהתקשר אליהם באמת, ולזכות לקדושת המחשבה בשלמות על ידם, ונזכה להמתיק ולבטל כל הדינים, ולהמשיך עלינו חסדים טובים, ותזכנו להכיר ולדעת רוממותך וממשלתך עלינו, ותמלוך עלינו בכבודך מהרה, **וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו, השם אלקי ישראל מלך**

ומלכותו בכל משלה, ותטהרנו ותקדשנו בקדושתך העליונה מעתה ועד עולם אמן סלה.

צדיק

(מספר אוצר היראה - צדיק - קל"א)

עיקר הידיעה מהשם יתברך, הוא על ידי שמו. וכן הידיעה מכל הדברים שבעולם היא על ידי השם שיש לכל דבר. ועל כן אסור לקרות לרבו בשמו שזה נראה כאילו יודע ממנו. כי כל מה שמקבל מרבו צריך לידע שעדיין אינו יודע כלל, כי **מאד עמקו מחשבותיו**, ודבריו הם כמעין הנובע, וצריכין להעמיק בהם היטב ולחזור ולשאוב מהם עצות נפלאות בכל עת, איך להציל נפשו משטף מים רבים הזידונים של זה העולם. ואחר כל מה שידע ויבין ויוציא מדבריו הקדושים צריך לידע ולהאמין שעדיין אינו יודע כלל עד היכן מגיעים עמקות דבריו.

כי באמת, עוצם תורתו ואפילו שיחותיו הקדושות אי אפשר להשיג בשום אופן, וכמאמר רבותינו ז"ל **הרבה למדתי מרבתי ולא חסרתי מהם** וכו'. וזה בחינת העלמת שם רבו שאסור להזכירו בשמו. כי שמו הוא דעתו שהוא סתום ונעלם ממנו בתכלית ההעלם. כי שם רבו נכלל בשם ה' שנאמר עליו **זה שמי לעולם** כנ"ל, וביותר האיסור

בשם של **פלא**. זה רמז כי יש רבי ששמו **פלא הפלא ופלא**, שתורתו ועצותיו הקדושות הם בחינת פלאות, בבחינת **כי עשית פלא עצות מרחוק** וכו' בחינת **ויקרא שמו פלא יועץ**, ועל כן אסור להזכיר שמו ביותר. כי עליו נאמר **למה זה תשאל לשמי והוא פלאי**.

[אמר המעתיק: עין שלחן ערוך בהגה, מבואר שם, שאם אומר רבי מורי פלוני בשמו מותר ונכון גם כן ואינו סותר להני"ל, כי מאחר שמזכיר רבי פלוני בזה מגלה כי בעוצם קדושת שמו ודעתו של רבו אין לו השגה כלל, רק הוא מזכירו בשם זה כפי הדעת והחכמה שקבל ממנו שעל שם זה נקרא רבו שלמד ממנו חכמה, ובאופן זה מותר].

חיי מוהר"ן

(מספר חיי מוהר"ן - מעלת המתקדבים אליו. של"ג)

אמר על רבי נתן ורבי נפתלי: הם יהלומים. גם פעם אחת אמר לאחד שהיה אומר לפניו זכרונו לברכה על הרב רבי נתן זכרונו לברכה שידוע בברור שבודאי יהיה צדיק גמור, והקפיד עליו רבנו זכרונו לברכה ואמר לו: **אני אומר לך שהוא כבר צדיק**. גם אמר להרב רבי נתן והרב רבי נפתלי זכרונו לברכה בעת שנתקדבו אליו: **הלא יש לי עמכם הכרות מכבר, רק שזה זמן כבר אשר לא התראינו פנים זה עם זה, ועכשו אנו רואין עצמנו זה עם זה**.

אמר המעתיק: שמעתי שפעם אחת היה הרב הצדיק הקדוש מברדיטשוב בטירהאוויצע, ובשעה שהיה מסב על הסעודה עם קהל עם ועדה גדולה, הפליג מאד במעלת קדושת רבנו זכרונו לברכה מצד עצמו, לבד מגודל קדושת זכות אבותיו זכרונו לברכה. ואחר כך הפליג מאד במעלת המקורבים של רבנו זכרונו לברכה, ואמר, שהוא יודע שרובם ככולם הם לומדים מופלגים, יראים ושלמים ואנשי מעשה וכו'. ואז אמר על הרב רבי נתן זכרונו לברכה, שהוא **צדיק**.

ואחר כך, בנסעו משם וישב עמו בעגלה שלו הרב רבי שמואל יצחק זכרונו לברכה מטשעהרין, ואז אמר לו הרב הקדוש הנ"ל: **תאמין לי, אם הייתי יודע שהעולם ישמעו בקולי, אז הייתי צועק בקול גדול מסוף העולם ועד סופו, שכל מי שרוצה להיות איש כשר וצדיק ועובד השם באמת, יהיה זהיר וזריז להתקרב להרב הקדוש רבי נחמן מברסלב; אך ידעתי נאמנה, כי לא די לי שלא ישמעו בקולי, אף גם יתעורר על ידי זה מחלוקת גדול גם עלי. ואולי יש אחד שמהרהר בתשובה על ידי, ואפסיד גם את זאת. על כן אני מוכרח לשתוק בענין זה!**

מכתב

(מספר אבי הנזול ב' - מכתב רכ"ז)

אין לנו להשען עתה, בדור הזה, באחרית הימים האלה, כי אם על כוחו של זקן שבוקנים דקדושה, אשר העמיק העמיק מאד לחשוב על אחריתנו, **לולא תורתו שעשועינו כמעט וכו'.**

אברהם